

# ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ



ЉУБ. ОБРАДОВИЋ

НАЧЕЛНИК III КЛАСЕ ОКР. КРАЈИНСКОГ

Правни факултет свршио је на нашој Великој Школи у Београду.

Године 1880 добио је прво указно звање, постављен је за писара III кл. нишког првостепеног суда. Затим је аванзовао овим редом: 1882 за писара II кл. истог суда; 1883 за писара I кл. среза драгачевског; у почетку 1885 за секретара ужичког начелства, а на измаку исте за начелника среза драгачевског у бив. чачанском округу; 1886 премештен је за начелника ср. космајског, окр. београдског; 1888 за начелника среза краљевског; 1889 за начелника ср. златиборског, а на измаку ове године положио је испит адвокатски и упражњавао је адвокатски рад од 24 октобра 1889 до 18 новембра 1897 године.

У години 1897 г. Обрадовић је поново ступио у државну службу као књиговођа II кл. пореске управе при министарству финансија, а 1898 добио је I класу у истом звању.

У 1899 постављен је за судију при првостепеном суду за варош Београд.

Ове 1900 год. постављен је за председника прокупачког првостеп. суда а августа месеца за начелника III кл. крајинског округа где се и сада налази.

Г. Обрадовић је добар и као старешина и као друг због чега је увек уживао поштовање потчињених, поверење претпостављених, а симпатије код другова својих.

## САСЛУШАВАЊЕ

(НАСТАВАК)

Један човек, бивши војник, кога сам ја познавао као врло разборита и мирна, ћуталицу и озбиљна, причао ми је у јутру после неке железничке несреће, која се десила јучерашњега дана после подне и које је он био очевидац: како је морало бити мртво на сто људи; он је сам, кад је изишао из једног у пола смрвљеног вагона, видео многобројне човечје главе, које су точкови раставили од тела, како се котрљају низ железнички насип. Међу тим у истини погинуо је један човек

услед тога, што су му згњечене груди, пет људи је рањено, а све друго био је резултат ужасом узбуђене маште тога иначе мирног човека. Приликом исте железничке несреће показало се у осталом једним другим случајем, шта се у ужасу може чути и видети. Један пивар, човек херкулеске грађе у најбољим годинама и извесно без нервозе — беше такође искочио из једног раздробљеног вагона и трчао је преко поља читаве три четврти сахата до удаљене варошице, јер је чуо и видео, да га фукћући и брекћући јури преко поља локомотива искоченог воза. Овај човек је услед свог уображења тако трчао, да је добио запаљење плућа, услед кога је после неколико месеца умро. Довољан доказ, да је његово уображено опажање било одиста врло јасно и нагнало га на то најнапрегнутије трчање.

Пре кратког времена донели су немачки листови саопштење, да се неки чувени обијач по имену Гудор ослободио из једне норвешке тамнице тако, што је приликом једне шетње јурнуо на надзорника. Овај је у Гудоровој руци спазио нож и утекао. Гудор је учинио то исто. Кад је доцније опет ухваћен и затворен, доказало се тачном истрагом, да је он на надзорника замахнуо једном харингом, коју је смртно уплашени човек сматрао за дугачак нож.

Слична опажања учинио је извесно сваки од нас на себи или на другима, али ја мислим, да би то било од мале вредности за нашу ствар. У свима испрличаним случајевима погрешка се сваки пут по посматрању доказала. Ако је више лица посматрало једно исто, а једно од њих учинило неко чудновато опажање, оно је већ сумњиво. Дакле, кад је више лица учинило извесно опажање, лако је контролисати њихову истинитост; међу тим код једног лица то је врло тешко, управо немогућно. Да се у овом правцу не би поткрале грешке, најбоље је да се приликом саслушавања таквог сведока оцене околности, у којима се налазио, н. пр. у каквом је стању био, да ли узбуђен и т. д.

Међу тим круг „узбуђења“ мора се још већма проширити: узбуђење не мора бити тренутно. Сведок се може, услед прилика, које на њ утичу, налазити дуже времена у узбуђењу.

Ја сам у том правцу имао један важан доживљај, који није криминалне природе, али који ме увек опомиње да се не затрчавам у поклањању вере таквим стварима. Једно сељачко момче, које сам познавао дететом и знао да воли истину, било је дошло први пут у свом животу у велику варош и врло живо ми причало о чудноватим доживљајима тога дана. Највећи утисак учинила је на њ једна путујућа менаџерија. Он је причао о појединим животињама, описивао је како их хране и шта с њима раде укротитељи. На послетку је дошла једна огромна змија, која је јурнула на једног лава и хтела да га прогута. Тада су дотрчали многобројни голи дивљаци, ухватили се у коштац са змијом и убили њу и лава. — Објашњење овога врло је просто: најпосле описана сцена била је представљена на једној великој слици, која је била обешена с поља на менаџерији, као што то обично виђамо на свима менаџеријама, које путују из места у место, а чему је циљ, да се намами публика да гледа. Сељак је тога дана у вароши видео толико нових и чудноватих ствари, да му се та представа учинила као са свим могућа, а кад ју је причао, бојадисана слика прешла је код њега у истину и он је оно што је видео причао с највећим уверењем као да га је доживео.

Био је још један сличан случај. Један интеллигентан, добро ситуиран сељак причао ми је једном, кад је имао посла код суда, да га је наш судски лекар на чудан начин излечио од глувоће. Лекар му се загледао у уво а за тим с великим трудом извадио једну велику црну бубу у појединим деловима и показао му је: ту су били и глава, и тело, и ноге, и он је

сад излечен од глувоће. Ја сам по том питао лекара како је учинио то чудо и дознао сам да је он сељаку просто извадио из ушију велику количину ушне масти. Сељак је због своје глувоће био као убијен, за време операције преплашен и на послетку врло радосан, тако да се тим наизменичним све узбудљивијим расположењем може објаснити то уображење. Дакле то није била лаж, већ погрешна аперцепција.

### Неправилна посматрања услед повреда на глави

Особито пажљиви морамо бити, кад саслушавамо сведоке, који су претрпели тешке повреде на глави, а то је случај који често имамо и који је у толико важнији, што је повређени по правилу најзначајнији, доста пута једини сведок. Овде је пажња у толико потребнија, што ни лекар не може никад с поузданошћу рећи, да ли је повреда имала утицаја на душевно стање сведокова. Питање о различитим „центрима“ није још никако коначно решено.

У књижевности се о душевним поремећајима приликом повреде главе наводе небројени примери. Тако вели Холанд у својој „Mental-pathology“ како је једном услед прекомерног умора заборавио немачки. Хирург Абркромби пао је једном с коња и повредио се на глави. Пошто на лицу места није било лекара, наредио је све што је било потребно око увијања и неге, али је био тотално заборавио, да има жену и децу. Карпентер прича, како је једно дете услед пада на главу било три дана онесвешћено. Кад је оздравило не беше изгубило ништа од свега што је научило, али су потпуно ишчезла сва музичка знања.

Да испричам сад случај с једним сељаком, који је идући на вашар нападнут, тешко повређен и отет му новац, којим је хтео да купи краву; кад је тај човек суградан по делу испитиван, био је при чистој свести и причао је ток догађаја с вајвећом тачношћу, која се подударала са свима околностима. Само што је тврдио упорно и уз пркос свима разлагањима: да су му отели кушћену краву (а не новац за куповину краве). Кад му је представљено, да је он опљачкан на путу за вашар и на дан пре вашара, да је петнаест минута пре напада на њ виђен од људи, који су такође приметили, да није имао краве и т. д., он се поразмислио неколико тренутака и дао исти одговор: „Све једно те једно, краву ми је он одузео, ја не знам, како је крива изгледала и колико је стала, али имао сам краву“. У овом случају неправилност исказивања могла се лако доказати; али каквих би последица било, да то није био случај, да је трагано за кравом која није украдена?

У једној већој тучи добио је један млад млинар сважан ударац коцем по глави, тако да је дуго лежао онесвешћен и претрпео повреду лобање. На свом првом саслушању (два дана по делу) причао је он с поузданошћу, како га је ударио један веома крупан човек с дугим црном брадом. Срећом у тој тучи није учествовао ни један човек, који би се ма и најмање подударао с овим описом; напротив с више сведока доказано је, да је учинилац био један мали момак с плавим брковима. Да ту није било сведока и да је учинилац могао бити какав крупан човек с црном дугим брадом, власт би га била одмах притворила, тако су поуздани и јасни били искази повређенога. Узгред буди речено, повређени није имао разлога, да штеди учиниоца. Кад је млинар оздравио на поново саслушању, изјавио је као и други сведоци, и причао, како му се за време боловања у постељи увек причињавало, да га је хтео из постеље извући неки крупан човек с дугим црном брадом.

(Наставиће се).

### ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добио смо овакво питање са молбом за објашњење:

У вашем цењеном листу — Полицијском Гласнику, излазе многа објашњења за нас општинске писаре, која су од велике вредности за нас, па зато вас молим да нам објасните следећи пример, те како би знали за у будуће да се по њему управљамо.

Пре извесног времена осуђен је један по тужби због самовласно заузетог извесног дела имања и посеченог једног

дрвета, на 5 дана затвора, и да заузето земљиште уступи тужиоцу и да му по процени вештака плати за посечено дрво вредност истог.

Путем највише милости осуђеном је опроштена казна, дакле пресуда се није извршила по кривичној части а остала је да се изврши, по грађанској части. Пресуда је изречена 1 јуна а саопштена двадесет шестог јула осуђеном, и он је предао жалбу првостепеном суду двадесет седмог јула, првостепени суд шаље жалбу са пресудом полицијској власти као надлежној за разматрање, но полицијска власт огласила је жалбу за неблагоприятну и није се упуштала у разматрање.

Сада, кад је суд благовремено жалбу примио а полицијска власт каже да је неблагоприятна, које је правилно, да ли оваку жалбу треба сматрати за благовремену или не.

Смаграм да ми нећете одрећи гостопримство у вашем цењеном листу.

Одазивајући се овој молби ево нашег мишљења по овој ствари.

Овде је дело самовлашћа, и узето је као дело истушне природе, које се казни по § 375 крив. закона. За разматрање оваквих пресуда надлежна је надзорна полицијска власт, којој се има незадовољство поднети. И ако је путем Највише Милости осуђеном казна опроштена, ипак овај предмет за даљу своју процедуру, не може на себе узети вид грађанског спора, но се има сматрати да је први део пресуде, који носи казну, извршен, и има се расправити извршење другог дела који се односи на накнаду.

Жалилац је погрешно што је жалбу предао првостепеном суду, јер је он за овакве предмете ненадлежан.

Жалбу је требао предати оном суду који је пресуду изрекао или надзорној полицијској власти. Да је то учинио суд по својој званичној дужности, а на основу познавања законских прописа, знао би којој би власти жалбу са актима упутио, те иста не би на себе добила вид неблагоприятности, а овако када је жалилац сам отишао са жалбом ненадлежној инстанцији, онда нека себи припише и све последице, које су отуда произашле, јер незнање закона никога не извињава.

Дакле у овом конкретном случају жалба је неблагоприятна, јер је пред надзорну полицијску власт стигла, после онога законског рока који се тражи § 15 и 16 полицијске уредбе, и полицијска власт је правилно узела када је жалбу за неблагоприятну огласила и одбацила. Према овоме пресуда је извршена и има се извршити у њеном другом делу, пошто је први део окончан помиловањем.

\*

Од једног општинског писара добио смо овакво питање: Молим учтиво уредништво да изволи преко свог цењеног листа дати ми следеће објашњење.

По § § 461, 463 и 464 закона грађ. суд. поступка наређено је да пресуде првостепеног суда извршују полицијске власти; према овом је ли општински суд надлежан извршити пресуде првостепеног суда испод 200 дин.?

Даље спадају ли и пресуде изабраних судова у ред пресуда првостепених судова, и која је власт надлежна за извршење истих, т. ј. оних по којима се извесне наплате имају извршити?

Пресуде првостепених судова извршују јединствено полицијске власти, а тако исто и пресуде изабраних судова, па ма њихове вредности стајале ма на којој стопи. Општински судови само могу на основу § 9, 377, 378, 398 и 399 грађ. суд. поступка одобравати обезбеђења — забране и у том случају могу вршити и наплату; просто извршење пописа и продаје по пресуди не врши ни у ком случају општ. суд по таквим пресудама но само по оним које он у своме делокругу изриче.

Овакве извештаје треба општ. судови да имају одштампане, које попуњавају и шаљу старат. судији

### ПРОТОКОЛ

О подношају извештаја о смрти умрлога \_\_\_\_\_ за \_\_\_\_\_

- 1.) Име и презиме умрлога \_\_\_\_\_
- 2.) Стање или занимање \_\_\_\_\_
- 3.) Колико је имао година \_\_\_\_\_
- 4.) Које је вероисповеди \_\_\_\_\_

- 5.) Је ли био ожењен, или нежењен, или удовцац \_\_\_\_\_
- 6.) Кад је и где је умр'о \_\_\_\_\_
- 7.) Где је стално живео \_\_\_\_\_
- 8.) Име заостале жене или мужа, ако је жена умрла \_\_\_\_\_
- 9.) Име и презиме, године и место живљења и занимања пунолетне деце умрлога или пунолетне унуцади, ако овима родитељи нису живи \_\_\_\_\_
- 10.) Име и презиме малолетне деце умрлога или малолетне унуцади, ако им родитељи нису живи; за тим, да ли имају кога, који је по самом закону дужан да се о њима стара, и, ако немају, које им лице треба за старатеља поставити \_\_\_\_\_
- 11.) Име и презиме, године, место пребивања и занимања осталих најближих сродника или тестаменталних наследника, као и да ли се наслеђа примају, ако је могуће да се то одмах сазна \_\_\_\_\_
- 12.) Да ли је умрли оставио какво завештање (тестамент), кодицил (додатак тестаменту), уговор о наслеђу, поклону, или брачни уговор, и где се та писмена налазе \_\_\_\_\_
- 13.) Је ли умрли опрзављао какво старатељство, и где се налазе писмена којима је он за старатеља био постављен \_\_\_\_\_
- 14.) Ако је био у служби, да ли је званичним новцима управљао и рачуне водио, и да ли је примио какво год уживање из које јавне касе, или јавног фонда, који стоји под јавним надзором \_\_\_\_\_
- 15.) Да ли има каквог имања; у чему се оно од прилике састоји; у чијим се рукама налази; и шта је учињено за обезбеђење тога имања \_\_\_\_\_
- У \_\_\_\_\_ 189 \_\_\_\_\_

Износиће овај формулар упућујемо општ. судове да их набаве, а они се израђују у Државној Штампарији.

## ПОД УТИЦАЈЕМ ДРУГОГА

од Јове Адамовића

(НАСТАВАК)

Ја затворих врата од себе, клекох крај ње па јој подигох главу.

„Елза! Сирота моја Елза! Шта је с тобом! почех ја ни сам не знајући шта говорим.

— „О да знаш! Само да знаш!“ стењаше она загушљивим, испрекиданим гласом па онда наједаред скочи, јурну на мене, јер и ја устадох кад и она, па ми се обисну око врата пиштећи при том неким чудноватим неприродним гласом.

„Зашто си ме оставио? Зашто си ме упропастио? Шта сам ти учинила да ме тако унесређиш?“

Хтедох се извињавати како ја нисам крив, али ми она не даде да дођем до речи. Држећи ме једнако грчевито у загрљају понављала је хиљаду пута:

„Је ли да ме нећеш остављати? Кажи, је ли да нећеш? Води ме одавде. Води ме где год хоћеш само даље одавде.“ Покушах да је тешим и да јој доказујем како ће се све добро свршити, како она није крива, и тако даље. Она скиде руке са мојих плећа, погледа ми у очи па сада тек видевши да нисам онај стари и да нисам дошао да јој помогнем, седе на софу па склопивши руке у крило стаде ме нетренимце посматрати говорећи тихим али уздрхтаним гласом:

„Што си ме онако оставио? Без збогом, без и једне једине речце? Зар нисам била заслужила мојом љубављу бар толико пажње да ми кажеш, да сам ти постала досадна...“

Говор још постајаше све живљи и грозничавији, лице јој се стаде местимице руменити а очи јој добише ону чудновату у мозак продирућу светлост.

„Ја видим да ниси дошао да ми помогнеш. Не знам шта те је довело к мени, ако те можда твоја савест није дотерала, која ти је морала рећи да си ти, ти и мој муж, свему криви. Да, он је крив што морам имати љубазника. Он који је знао да га не волим и да није за мужа младе жене, па се ипак оженио са мном. Та телесина, тај колос меса у коме нема ничег за жену мушког. Тај лудак који мисли да жени импонирају бројеви побјених срна и зечева и да ће се сматрати задовољном ако он месецима хрче покрај ње у постељи као медвед у зимовници... О, колико сам га у извесним тренутцима мрзела. Како сам га се гадиле и гнущала кад год бих га видела онако

крупна, стасита, весела и самим собом задовољна, а овамо... Испочетка сам трпела; трудила сам се да останем бар с поља чиста и ако сам у души била извршила све преступе. Али када би ме у дугим часовима самоће, када је он задовољно тумарао по пољима, спопала питања: зашто да трпим? Зашто да ја жртвујем младост, здравље и чежњу за оним што људе чини сретнима? И за кога? На шта да чекам с дана у дан, с године у годину? Тада сам осећала да се нећу моћи, и да не треба да се одржим на уображеној висини уображене части. И тако сам пала; узела сам себи за љубазника првог који ми је дошао на сусрет, и унесређих се. Наћох страсти, пожуда задовољства, али срце, душа остаде празна. Не наћох оно што сам под љубављу сањала; не наћох трајни осећај милоште, не наћох преданости ни поштовања. И тако постадох у души још несретнија: постала сам без љубави жена а сада постадох без љубави и љубазница. Место једнога презирах сада троје; и мужа и љубазника и саму себе.

И тада дође ти. Нешто ме је вукло к теби, осећала сам да разумеш боље и јаде несретне жене; осећала сам да ћу те љубити, да те већ љубим и да ћеш ме, ако не љубити, а оно зацело поштовати. Подала сам ти се. Први пут у моме животу беше ме обузео онај тајанствени осећај љубави, она слатка забуна, она дрхтавица која прожима и тело и душу, и тек тада када се подадох теби, осетих се, ја, удата жена и љубазница једнога слуге мога мужа, невина и чедна. Шест месеци била сам сретна; шест месеци сам живела задовољна са поносном подигнутом главом и не завидећи ни једној жени. Љубила сам човека који ме није зато презирао. И једнога дана тебе нестане; нестане те без збогом, без и једне једине опроштајне речи. Боловао си без да си ми то јавио. Мислио си ваљда да нисам у стању да љубим болна човека; мислио си да немам душе, да немам осећаја и да само твоју мушку снагу волим... Да, волела сам ту твоју снагу; уживала сам у њојзи као можда ниједна жена, јер сам је била жељна, жељнија но гладан хлеба; али сам још више волела твоју душу, твоју доброту, твоју великодушност и природну благородност, коју само жене моје судбе могу појмити и разумети. У твоме наручју осећала сам се сретна и као жена и као дете; уживала сам као жена све сласти а као дете у наручју матере могла сам почивати поред тебе. И једнога дана свега тога нестане: изненадно, напрасно, као гром из ведре неба. Да си ме припремао на тај растанак; да си ме лагано навикавао на помисао да ћу те морати изгубити, да ћу се морати одрећи прве и једине љубави коју сам кроз грех и срамоту гацајући нашпа, можда би ме то спасло; можда бих, задовољна са том кратком срећом, мирно проживела остатак живота сањајући о нашој љубави, о јединој чистој љубави мога живота. Али овако наћох се наједаред остављена, у души понижена и осрамоћена. Да ме је цео свет презирао, да је све од мене окретало главе а само ти да си ми остао оно што си био, ја бих била задовољна и смејала бих се тој глупој маси. Али ти ме остави без извине, без утехе, без оптужбе. Остави ме без да си нашао за вредно да ми кажеш јесам ли што скривила; остави ме без да си се потрудио да се бар лажју каквом извињаш; остави ме као што пијаница оставља празну боцу, као ствар која ништа више не вреди... И то ме је упропастило. Чујеш ли?! та твоја једина, прва и последња непажња према мени; према мојим осећајима, то ме је гурнуло у блато у којем данас грцам... О кад би ви мушки знали како је души једне жене која се је кроз грех и срамоту узвисила до чисте племените љубави, када се увери да је човек којег је љубила свим срцем, свом душом покајне грешнице, за којег је држала да јој је зарад те велике чисте љубави опростио и подигао је на висину чедне и поштене жене као некада Христос Магдалену, када се таква бедница увери да се је тај човек титрао њезиним осећајима и да ју је у потаји место поштовао презирао као и све блуднице. (Свршиће се).

## СПИРИТИСТЕ

ИЗ ЗАВЕЛАЖАКА ЈЕДНОГ ПОЛИЦИЈЦА

(СВРШЕТАК)

Немамо се шта објашњавати г. С... Предаћу вам све крадљивце, и то још ноћас, ако ми поклоните њиховог шефа.

— Знам, госпођо, али како мислите ви да вам га поклоним. Та ја још и не знам ко је он?

— Лако ћете то већ сазнати, само ако пристајете.

— Пре но што дам реч, госпођо, потребно је да знам хоћу ли је моћи одржати. Ви ми тражите, да сачувам у томе шефа једне велике доповске дружине и за то ми нудите његову дружину, али је то ваше тражење тајанствено, да ја не могу наћи никакав пут и начин, којим би могао испунити ваш захтев. Изразите се мало јасније, кажите: како мислите да ми предате ту дружину, у каквим односима она стоји са својим шефом, и ко је најзад њој шеф, па ћу ја тада, можда, наћи каквог излаза, у осталом имајте на уму и то, да бих ја, кад бих само хтео, могао и у име закона позвати вас да говорите.

— Тако, дакле. Ваша реч вреди само за пет минута.

— Не, не, госпођо. То ја само онако узгред напомињем.

— Е, па добро, г. С... слушајте онда. Претпостављајући баш, да ви и не одржите своју реч, што значи, да ме затворите, ви нећете од тога имати никакве користи, јер ја, па ма ме и мучили, нећу у том случају апсолутно ништа одати. Дружина о којој говоримо, и даље ће остати, и ви је г. С... са вашим агентима никада, али разумите добро, никад нећете ухватити. Шта више, у случају мога затвора, она ће у будуће бити још обзривија.

— Што се пак тиче шефа и чланова дружине, о њима вам могу само толико рећи, да су врло добро познати полицији, а да међу њима има неколико, које полиција одавно тражи због других кривица.

— Шеф лично није учествовао ни у једној крађи, али опет за то ни једна крађа није извршена без његовог знања, одобрења и упута.

— Кад вам ја предам дружину, она ће вам, нема сумње, проказати и свога шефа. Што од вас тражим то је, да, бар за 10 дана, не предузимате трагање за њим, или ако већ то и учините, да то само буде „рго форма“. Најзад, ви полицајци, можете све што хоћете, па с тога удесите како знате, да шеф не буде затворен. Да бих пак ја имала какво јемство о томе, јер у оваквим стварима слабо вреде часне речи ви ћете ми г. С... дати једно мало парченце хартије, на коме ћете вашом руком исписати, да вам је његов сопственик проказао дружину, која је извршила крађу Ј... бакалину, М. столару, П... кафецији. — Ако на ово пристајете, онда да не губимо време, а ако пак не пристајете, онда ми допустите да идем.

Рекав ово, госпођа се диже да иде, али ја је руком задржах и рекох да пристајем. Да ми је, у том тренутку, тражила читаву половину чланова поменути дружине, пристао бих и на то, само кад сам чуо, да је поменута дружина извршила и ону огромну похару г. Ј. бакалину.

Пошто сам дао непознатој тражено писмено, каза ми она имена свију чланова дружине, као и име њеног шефа, за тим место где се дружина скупља и време када је сва на окупу — у 3 часа по поноћи.

— Кад стигнете тамо, рече непозната, опколите добро кућу, а неколико жандарма нека поседну канал у улици С... јер се кроз исти може извићи из куће. За тим ћете, вели, три пута закуцати на врата, и кад изнутра упитају ко је одговорите „Спиритисте“. На ту реч, одмах ће и отворити врата, а за даље то је већ ваша ствар.

— Имајте на уму још и то, да је већина крадљиваца прерушена, добро наоружана и веома одважна. Нарочиту пажњу обратите на старог П... јер ће се он борити до последње капи крви, пошто зна, да га и иначе чека „Карабурма“.

Рекавши ово непозната хтеде поћи, али у истом тренутку, какво изненађење, загрме иза наших леђа један глас.

— Стој у име закона, а одмах за тим створише се пред нама две личности, у којима ја упознах моје агенте.

Бојећи се, да ми се не догоди какво зло, они беху кришом дошли у близину нашу и одатле слушали сав наш разговор. Па, пошто је један од њих познао по гласу „непознату осветницу“, која, као што сам после видео, беше добро позната полицији, то је, да би ме на фини начин ослободио дате речи, употребио овај маневар и зауставио нас обоје. Давши ми оком знак да будем миран, мој агент, пошто је претходно изговорио име непознате и изјавио тобож његовом другу, да је милосница једног од најопаснијих крадљиваца и варалица, позва нас, у име закона, да обоје пођемо у квартал. Ја покушах

привидно да протестујем против тога, али ми моји агенти називајући ме крадљивцем, показаше револвере.

— Зашто се г. С... не казасте ко сте.

— За то што ми ништа неби веровали, а код себе немам никаква знака, којим би им доказао ко сам.

— Како то може бити да вас не познају?

— То је с тога што нису из мог кварта, а иначе сам, као што већ видите, доста прерушен.

— А хоћете ли ме пустити кад стигнемо у квартал?

— Кад сам дао реч, онда морам то учинити.

— Хвала вам.

— Пустимо већ ми вас обоје али у ћелије, рече озбиљним гласом један од агената. — — — — —

\* \* \*

Док се „осветница“ одмарала у затвору кварта врачарског, преклињући злу коб која је беше задесила, дотле сам ја, са оним истим агентима и још 15 жандарма хитао месту на коме се налазила дружина крадљиваца. Било је тачно у 3 часа, кад смо приспели на исто. Беше то једна страћара у којој су привидно становала два тестераша — јатаци ове дружине.

Пошто смо се, у највећој тишини распоредили како треба прићем вратима и закуцам на иста, али скоро за читав минут не добих никаква одговора, хтедох већ и по други пут куцати, док ти се изнутра зачу један крупан глас:

— Ко је то?

На овај одговор срце ми живље закуца, а кроз тело прођоше ме жмарци, али ипак одговорих доста мирно.

— Спиритисти.

— Јеси ли ти Марко?

— Јесам.

— Очекни мало, сад ћу ти отворити.

Ја се измакох мало од врата, а војници узеше пушке „на готово“. У том се и врата отворише и на њима се указа једно бледо и мршаво лице, чије очи севаху као варнице. Још он не беше ни отворио честито врата, а наредник жандармеријски који стајаше спрочу мене, ухвати га оберучке за главу и извуче на поље.

— У име закона ни речи.

— Издаја... издаја... помоћ.

— Унутра војници. Разбијајте прозоре.

— Јаој, уби ме.

— У помоћ, Милоше.

— Палите свећу.

— Остав не пали.

— Пали тамо на прозоре.

— Не брините ништа.

— Предајте се или ћемо вас све побити.

— Пуцај.

— Ја се предајем.

— И ја.

— Кукавице.

— Милост. — — — — —

После борбе од 5 минута савладани су и повезани сви зликовци. Било их је 11 на броју — све најопаснији крадљивци и варалице, од којих неколико беху одбегли осуђеници. У њиховом стану, а нарочито у подземном каналу, нађена је множина покрадених ствари.

Уз пут до кварта проказаше ми они и свога шефа, одностно место где се он налази, а четири војника, који осташе да чувају оне покрадене ствари, ухватили су још двојицу чланова ове дружине, који беху пошли у зграду, од којих се један, као што смо већ видели звао Марко — чувени коњокрадица Шеф Р. М. беше, као што сам већ поменуо, један од наших најопаснијих коцкара и варалица, а уз то и најинтелигентнији, међу својим колегама. Приликом хватања није ни покушао да се брани или бежи, а кад смо га већ ухватили пружио је мирно руке једном од агената, да му на исте натакне лисице.

— Знам, рече, ко нас је издао, али тако ми и треба, кад сам заборавио ону пословицу „дуга коса кратка памет.“ — — — — —

\* \* \*

Истрагом, која је над овом дружином вођена, утврђено је: да она постоји од пре три месеца, да је за то време извршила мношину крађа, не само у кругу кварта врачарског већ и у целој престоници; да је даље, имала доста јатака и међу неким кафеџијама, бакалима и старићарима, и што је још најинтересантније, да се у вршењу својих операција користила одушевљеном лаковерног света за спиритизам.

Шеф дружине Р... за кога је његов јатак послужитељ Н... изјављивао да је рођак Кућетинин, и молио да се то држи у тајности — због полиције, тако је мајсгорски представљао медијума, да је тиме просто залуђивао гледаоце. Помоћу те своје особине, успео је, мало по мало, да се увуче у већину кућа где се обављаху спиритистичке седнице, и да тамо доведе још кога од својих другова, који је, за време трајања седнице, разгледао положај дворашта и куће, и по могућству узимао у воску отиске од брава.

Тако је било и са г. Ј. бакалином. Упознав Р... код М... позва га да присуствује његовим спиритистичким седницама, које он обављаше са женом, таштом, свастиком и једним од својих момака. Разуме се да се је шеф Р... одазвао драговољно позиву г. Ј... и пошто је, за време од 2—3 седнице успео, да тачно сазна где шта стоји, био је толико учтив, па је једне ноћи послао целу своју дружину у посету г. Ј..., када овај беше код М...

Ну г. Ј... могао је још и горе проћи, а без сумње би и прошао, да није било „осветнице.“ Његова свастика — девојка од 17 год., велика обожатељка спиритизма, заљуби се у „јединственог“ медијума — шефа Р. у толикој мери, да већ беше вољна да бежи са њим у Аустро-Угарску, тобож његову отаџбину; тамо, вели, имаћаше велико имање.

На неколико дана пре но што ће се похватати дружина, шеф Р... у напитом стању избрљао се о овоме пред својом милосницом, која, по што је покушавала да га од тога одврати, па у томе није успела, — љубоморна, као и све жене, позва мене у помоћ. Кад је за све ово сазнао г. Ј... исекао је асталче на парам парчета, и одмах по том послао 100 дин. прилога једном нашем хуманом друштву.

— Велика ти хвала, господине, што ми очи отвори, рече г. Ј... кад се после неколико дана сретосмо на улици.

Како шеф „спиритистичке“ дружине, тако и његови потчињени, као и многобројни јатаци, осуђени су на робију, а „осветница“, пошто је одлежала неколико дана у затворима управе града Београда прогната је у једну варошицу у унутрашњост, место њеног рођења. Доцније сам сазнао да се тамо и удала за једног вредног и поштеног занатлију. Нека јој је са срећом!

15—VII—1900

Букурешт.

## ХАПШЕЊЕ ЈЕДНЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ

Сваке среде, у 9 часова из јутра, берлинска криминална полиција држи своје састанке. У великој дворани полицијске Управе скупљају се нижи и виши полицијски чиновници, ради саветовања.

Циљ тих скупова многостран је. Представљају се злочинци, који се после издржане казне стављају под полицијски надзор, да их чиновници добро упознају и њихову физиономију запамте, даље, читају се брзојави и потраживања страних полицијских власти, на послетку, виши криминални чиновници имају прилике, да могу ступити у везу са чуварима реда и сигурности из разних крајева вароши и да им непосредно издају наређења.

На једном таквом скупу при завршетку истог замоли дежурни криминални инспектор присутне чиновнике, да са највећом пажњом саслушају једну важну, страну вест. Он отвори једне црвене корице и поче узвишеним гласом да чита:

Б. 10 ов. месеца. Пре неколико недеља појавио се овде један елегантан господин, који изгледа, да је светска варалица. Становао је у хотелу првог реда, много се дружио са људима, који живе на лакој нози и забављаше се са богатим женскињама, које завараваше, да ће ступити са њима у брак. Преварио је и оштетио неке овомесне трговце, особито ју-

велире, којима је многе драгоцености изварао. Пре два дана дигао је са лажним чеком 40.000 динара у једној банкарској радњи овде и по свој прилици побегао у Берлин. Може му бити од прилике 40 година, средњег је раста са угаситом пуном брадом, говорио је немачки и енглески и беше човек врло отменог понашања. Као особити знак, по којем би се могао познати: зарасла раница на десној страни чела, обично покривена косом, коју чешља јако у напред. Молимо, да се трага за бегунцем и ако буде ухваћен, да изволите одмах брзојавом известити овомесну полицију. — Полицијска Управа.

Чиновници са највећом пажњом саслушаше ову вест и прибележише лични опис у своје бележнице. Особиту пажњу пак препоручио је дежурни криминални инспектор полицијским чиновницима, који походе гостионице и кафане и онима, који врше службу на жељезничким станицама.

Саветовање би довршено и кад се присутни почеше разлазити, приметиће један млађи полицијски комесар свом старијем другу, комесару Бергу.

„Шта мислиш, имаћете пуне руке посла са том светском варалицом? Али зашто баш да долази у Берлин?“

„Да ли ће у Берлин, не знам,“ одговори овај. Главни је да ухватим тог „финог господина,“ ако буде овамо дошао.

Старији чиновник прекиде разговор и повуче се у своју канцеларију. „Господине Вагнере,“ рече свом потчињеном чиновнику, „донесите ми одмах записник, у којем су забележени описи и знаци овомесних и страних злочинаца.“ —

Тада прелиставаше записник и изгледаше да није могао да нађе оно, што је тражио, ну после дужег прелиставања учинило му се, да је ипак нашао. Заклопи дебелу књигу и гласно понови оно, што је прочитао:

„Карло Сандкул са зараслом раницом на десној страни чела, и број година прилично слање се.

„Сасвим је могуће, да је он та светска варалица, за коју из Б. јављају, њега сам већ једном осудио на две године затвора, због брачне преваре, и што је са лажном штедионичком књижицом подигао туђ новац овде, у једном новчаном заводу.“

„Да погледам у други записник.“

По том записнику Карло Сандкул, пошто је надржао затвор, задржавао је се још неко време у Берлину. Тада је живео од помоћи своје заручнице, Еме Хене, сироте шваље, али врло поштене девојке. После кратког времена напустио је своју заручницу и отишао из Берлина. По још једној забелешци у пријавној листи написао је: Отпутовао у Енглеску.

Комесара Берга занимаше јако све, што је прочитао у том другом записнику. Беше се решио, да свакако позове Ему Хене и да је упита да ли стоји у каквој вези још са Карлом Сандкулом и да ли јој је познато, где он сада живи. Један чиновник извести се у полицијском одељењу за пријаве, за стан Еме Хене и дође са одговором, да је се иста пре шест месеци удала за кројача Улриха и да станује у Ландербершкој улици број 10.

Комесар Берг беше врло одлучан човек. Он пошље позив госпођи Улрих, да одмах дође њему у полицију. Ова се позиву тачно одазва, ну чим је ступила у комесарову собу, изгледаше врло нерасположена. — Комесар је учтиво понуди да седне и упита је за Сандкула, њеног некадањег заручника. Тек што је то име изговорио, пребледе госпођа Улрих и за мало да не паде са столице. Комесар се и не надаше, да ће је толико потрести његово питање. Одмах је видео, да ту није чиста посла и да треба да задобије поверење те жене, како би му искрено одговарала на његова питања.

Он је испитиваше благим речима и заиста, пошло му је за руком да жену умири.

За тим поче она да прича: „Од како је Сандкул из Берлина отпутовао, нисам дуже времена о њему ништа чула. Још док беше мој заручник раскинула сам сваку везу са њиме, пошто не хтеде ништа да ради и потрошио је сав мој уштеђени новац, који сам му била поверила. Увидела сам, да од њега неће никад ништа бити, да неће постати ваљаним човеком и нисам хтела више ни да га видим. Тада сам чула, да је Сандкул отпутовао у Енглеску и радовала сам се, да нећу о њему ништа више чути. Пре године дана упознала сам мог садањег мужа, врло вредна и поштена човека и ево, већ је

шест месеци, како са њим срећно живим. И сад мора да ми се то деси.“

Госпођа Улрих бризну у плач и горко јецаше. Комесар мало почека, за тим је упита строгим гласом:

„Та говорите већ једном и реците шта вам се десило?“

Берг као искусан полицијски чиновник знао је, да по где који пут строгост јако утиче на женскиње, и то искуство није га ни овог пута преварило. Госпођа Улриховица прибра се и продужи: „Сандкул ми је из Б. писао и хоће да ме походи. Ако мој муж дозна, да сам била верена са таквим човеком, онда сам пропала. —

После ових речи скочи комесар са столице. Сад му беше све јасно. Та светска варалица, за коју из Б. јављају извесно није нико други, до ли Сандкул. Сад је требало само да га што пре ухвати. Госпођа Улриховица показа и писмо, које је од њега добила. У писму јој он јављаше, да му је врло добро и да једва чека, да се са својом некадањом вереницом састане. Долази возом у 5 часова после подне и да га чека на анхалтској жељезничкој станици. —

Писмо је један дан пре писао, данас би извесно морао приспети у Берлин. Комесар Берг обећа госпођи Улриховици, да ће се он већ побринути, да Сандкул не наруши њен брачни мир и да може мирно ићи кући. У означено време пак оде он на анхалтску жељезничку станицу и одреди полицијског наредника са неколико полицајаца, да се нађу у његовој близини, кад приспе воз. —

Беше наредио, да зликовца пусте, да мирно изиђе из жељезничког воза и тек на вратима жељезничке станице, кад буде предавао контролору своју путничку карту, да га у том тренутку ухвати. —

Воз је приспео тачно, у означено време и комесар Берг мотрио је са напрегнутим силама, само да му не би зликовац умакао. Он се беше уздао у своје добро памћење и заиста, није се преварио, јер између толико путника познао је Сандкула, само што овај сада беше обријане браде и нешто се у лицу променио. Комесар даде потајно знак осталим полицијским чиновницима, да буду спремни. У тренутку, кад је Сандкул пружио контролору своју путничку карту, један полицајац ухвати га за раме. — Зликовац пребледе, виде да су га познали, баци брзо своју путничку торбицу на земљу и за тренут ока извади револвер из џепа, и испали га на полицајца, који га хтеде да ухвати. Једним метком у главу погођен, стропошта се полицајац на земљу сав обливен крвљу. У том тренутку прискочи комесар Берг, избије револвер зликовцу из руке и за тренут ока савладаше Сандкула и везаше га. —

У затвореним колима спроведоше апсеника полицијској Управи. Изварани новац и многе драгоцености нађоше код њега. Пун радости још исте вечери јавио је комесар Берг полицијској Управи у Б., да се опасни зликовац, та светска варалица, налази у рукама берлинске полиције. превео М. Л.

## ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

73

— Шта се мене тиче што су вама на ум падала нека глупа питања, повиче он. — То тек није доказ! Ви сте све то могли и да натрабуњате, у сну, и то је све! А ја вама велим да ви лажете, господине! Лажете и опадате ме из какве му драго злобе, управо због срдње на мене, што ја нисам пристао на ваше слободоумне и безбожне социјалне понуде, ето шта!

Али ово извијање не поможе Петру Петровићу. На против са свих страна се зачу незадовољно мрмљање.

— А, где куда ти заплациш! викне Лебезјатњиков. — Лажеш! Зови полицију, а ја заклетву примам! Једно само не могу да разумем: рашта се усудио на тако низак поступак? О, жалостан и низак човек!

— Ја могу да објасним рашта се усудио на тако низак поступак, и ако треба, заклећу се и сам! тврдим гласом рече најзад Раскољњиков, и ступи напред.

Он изгледаше сталан и миран. Свима некако би јасно, од једног само погледа на њ, да он зна у чему је ствар, и да је дошло до размршаја.

— Сад сам све себи потпуно разјаснио, настави Раскољњиков, обраћајући се Лебезјатњикову. — Од почетка овог догађаја већ сам сумњао, да је ту некаква одвратна превара; сумњао сам услед неких особених околности, које само ја знам, и које ћу вам одмах и објаснити свима: у њима је свата ствар! Ви сте ми пак, Андрија Семјоновичу, вашим драгоценим исказом напокон све објаснили. Молим све вас, све, да ме саслушате. Овај господин (покаже на Лужина) верио се недавно с једном девојком, с мојом сестром, Авдоњом Романовом Раскољњиковом. Дошавши у Петроград он се, ономад при првом нашем виђењу, посвади са мном, и ја га отерам од себе, за шта имам два сведока. Овај човек је веома пакостан... Ни ономад нисам знао да је узео стан код вас, Андреја Семјоновичу, и да, мора бити, тог истог дана, када смо се посвадили, то јест ономад, видео је да сам ја, као пријатељ покојног господина Мармеладова, предао жени његовој, Катарини Ивановној, нешто новаца за сахрану. Он је одмах писао мојој матери, и известио је, како ја новац нисам издао Катарини Ивановној, него Софији Семјоновној, и уз то је најнижим изразима напоменуо... карактер Софије Семјоновне, то јест напомињао је карактер мојих односа према Софији Семјоновној. Као што видите, све је то с намером било, да ме посвади с мајком и сестром, уливши им то, да ја расипам на неблагородне цели њихову последњу пару, којом оне помажу мене. Синоћ, пред мајком и сестром, и у његову присуству, ја утврдих истину доказавши, да сам новац дао Катарини Ивановној за сахрану, а не Софији Семјоновној, и да са Софијом Семјоновном ономад нисам ни познат био. чак јој ни лица нисам видео. Уз то сам додао још, да он, Петар Петровић Лужин, са свима својим достојанствима, не вреди ни за мали прот Софије Ивановне, о којој се тако рђаво изражавао. А на његово питање: да ли бих ја Софију Семјоновну поставио поред своје сестре, — одговорих му, да сам то већ учинио истога дана. Ражљућен што мати и кћи неће да се, по његовој клевети, са мном посваде, он стане да им, реч по реч, изговара неопроствљивих дрскости. Изађе на потпун раскид односа, и њега отерасмо из куће. Све то би синоћ. Сад молим нарочиту пажњу: замислите, да му је пошло сад за руком доказати да је Софија Семјоновна крадљивица, то би он, прво, доказао мојој сестри и матери да је готово имао права у својим сумњама; да се он правично љути на то, што сам у један ред ставио своју сестру и Софију Семјоновну; да је осуђујући и нападајући мене, заштићавао и, мора бити, чувао част моје сестре а своје веренице. Речју, помоћу свега тога он је могао и поново да ме посвади с породицом, па извесно се и надао да опет дође у њихову милост. Да и не говорим о томе, да се он лично мени светио, јер је имао основа да мисли, како су част и срећа Софије Семјоновне за мене врло драгоцене. Ето, то је сав његов рачун! Ето, тако ја схваћам ту ствар. Ето, ту је сав узрок, и други не може ни бити!

Тако или скоро тако, заврши Раскољњиков свој говор, прекидан често узвицима слушалаца, у осталом, врло пажљивих. Али, и поред свих прекида, он је говорио одсечно, мирно, поуздано, јасно и тврдо. Његов оштар глас, уверени тон и строго лице учинише необичан утисак на све.

— Тако је, тако је! усхићен потврђује Лебезјатњиков. — То мора бити тако, пошто је он мене управ и питао, тек што је Софија Семјоновна ушла у нашу собу: „да ли сте ви ту? Зар ја нисам и вас видео међу гостима Катарине Ивановне?“ Он ме је зато одазвао код прозора, и лагано ме тамо питао. Мора бити, њему је свакако требало, да тамо међу гостима будете и ви! То је тако, све је то тако!

Лужин ћуташе и презорно се осмејкиваше. Иначе био је врло блед. Чињаше се да размишља како да се извуче. Можда би са задовољством оставио све и отишао, али у овом тренутку то беше скоро немогућно; то би значило правце признати истинитост оптужбе коју су извели и у томе, да је он доиста обедио и оклеветао Софију Ивановну. Уз то још и публика, која се иначе напила, беше сувише узрујана. Провијантски, премда у осталом није све ни схваћао, викао је од свих више, и предлагао је неке за Лужина врло непријатне мере. Али беше и трезних; дођоше и прикупише се из свих соба. Сва три Пољачића бежу веома жустри, распалили се па непрестано вичу: „пане лајдак!“ мрмљајући уз то некакве још претње на пољском језику. Соња слушаше напрегнуто, али као да ни она све

не поимаше, исто као да се освешћивала. Само не спушташе никакво својих очију са Раскољникова, осећа, да је у њему сва њена заштита. Катарина Ивановна дисаше тешко и храпаво, изгледаше страшно изнемогла. Између свих Амалија Ивановна стојаше најглупља, отворила уста, и баш као да ништа не мишљаше. Видела је само то, да је Петар Петровић некако био у неагоди. Раскољников огледа још да говори, али му не дадоше да доврши: сви су викали и сви се гурали око Лужина грдећи и претећи. Али се Петар Петровић не уплаши. Видећи да је окривљење Соње сасвим пропало, он правце приближе дрскости:

— Допустите, господо, допустите; не тискајте се, дајте да се прође! говораше провлачећи се кроз гомилу, — и причекајте, не претите; ја вас уверавам, да ништа од тога неће бити, ништа нећете учинити, него на против, господо, ви ћете да одговарате што сте насилно прикрили кажњиво дело. Крадљивица је и више него обелодањена, ја ћу да истражујем. У суду нису тако слепи и... и нису пијани, па неће поверовати осведоченим безбожницима, букачима и слободноумницима, који мене окривљују из личне освете, што и сами, из рођене глупости своје, признају... Да допустите!

— Нека ни даха вашег не буде у мојој соби, с места! Изволите се селити, и међу нама је све свршено! И кад помислим, ја и из коже да изиђем, објашњавам му... читаве две недеље!

— Па јесам ли вам и сам, Андреја Семјоновичу, тек рекао, да се селим, а ви сте ме још и задржавали; сад пак додајем још само то, да сте ви будала. Желим да излечите ваш ум и ваше кратковидне очи. Господо, молим!

Он се прогура; али провијантскоме се није хтело да га тако испусти тек само са ружном, него узме са стола чашу, замачне њоме и баца је на Петра Петровића; али чаша полете право на Амалију Ивановну. Она цикне, а провијантски, изгубивши равнотежу при размахивању с чашом, тешко падне под сто. Петар Петровић оде у своју собу, а после по часа већ га није било у кући. Соња, бојажљива од природе, знала је и пређе, да је лакше упропастити њу, него ма кога, а увредити је могаше већ сваки готово и некажњен. Па ипак, до овог часа, њој се чињаше да се ма како може избећи беда, смотреношћу, благошћу, покорношћу према свима и свакоме. Њено разочарање беше сувише тешко. Она је, одиста, могла трпљиво и готово без противљења све да поднесе, па и ово. Али ипак у први мах беше јој сувише тешко. Ма да је она победила, и ма да је оправдана, — кад прође први страх и прво запрепашћење, скамењеност, кад је све схватила и јасно замислила, — осећање бесцемоћи и увреде паде јој мучно на срце. Наступи код ње хистеричност. На послетку, не могући издржати, изиђе из собе и потече дома. То беше готово одмах по одласку Лужинову. Кад чаша, уз јазан смех присутних, паде на Амалију Ивановну, ово такође не могаде издржати, да други пију а њој глава да се пуши, па као махнита цикне, и полети на Катарину Ивановну, сматрајући њу за све криву.

— Доле с квартал! Одмах! Марш!

С тим речима дохваташе све што јој од ствари Катарине Ивановне до руку дође, и бацаше на патос. Готово и без тога убивена, мал' не онесвешћена, а задихана и бледа, Катарина Ивановна скочи с постеље (на коју је пала била у изнемоћности), и нападне на Амалију Ивановну. Али борба беше сувише неједнака; ова је одухну као перце.

— Како! Зар није доста што су ме безбожно оклеветали, — него и то створење на мене! Како! на дан мужевљеве сахране отерати ме из стана, после мога гостопримства, на улици, са сиротама! Па куда ћу! јаукну јадна жена, тешко дишући — Господе! завиче одједном, севнувши очима, — зар нема правде! Па кога ћеш ти, да браниш и чуваш, ако не нас, сиротињу? Али, нека да видимо! Има на земљи суда и правде, има, ја ћу наћи! Одмах, само попричекај, ти безбожно створење! Полечка остани с децом, вратићу се ја. Чекајте ме, макар и на улици! Да видимо има ли на свету правде!

Метне на главу ону исту зелену мараму од вунене материје, коју помену покојни Мармеладов у свом причању, Катарина Ивановна се пробије кроз несрећену и пијану гомилу кућана, који се још једнако у соби тискају, и са јауком сузама истрчи на улицу, — у неодређеној намери да негде, мах, без одлагања, и ма по коју цену, нађе правде. Пољечка

у страху скутила се с децом у крај на сандук, ливши обоје малих, и сва дрхћући, очекивала првог рин. Амалија Ивановна витла по соби, цичи, набра, патос све што јој падне у руке, дрска је. Учили о њом како који, неки су говорили, што су умислили да се овде десило; неки се свађају и грде, неки за...

„А сад је време и мени!“ помисли Раскољников. Софија Семјоновна, да видимо шта ћете ви...  
Па се упути Соњину стану.

## IV.

Раскољников, ма да је и сам носио толико своје зра, ну и грозе у души, био је активан и храбар адвокат Соњин на тиву Лужина. Па како је одјутрос онолико препатио, ој као да се радовао случају да промени своје утиске, кој му постали већ несношљиви, а да и не говоримо пак о колико је било личног и срдачног у његовој тежњи да ње одбрани. Осим тога имао је на уму, и страшно га узнемошти. вао, нарочито с минутима, његов састанак са Соњом: *деледужан* био, он мора да јој саопшти ко је убио Лизавету. У предосећао је страховно мучење, те се чисто рукама бранио од њега. И по томе, што је излазећи из стана Катарине Ивановне узвикнуо: „Па, шта ћете сад рећи, Софија Семјоновна! то, очевидно, беше још у некој спољашње раздраженој храбрости, изазивању и малопрепаштој победи над Лужином. Али догодило му се нешто необично. Кад је дошао до стана Капернаумовљева он осети у себи изненадан страх и немоћ. У равна мишљању застане пред вратима с чудноватим питањем: „треба ли казати ко је убио Лизавету?“ Питање беше чудновато с тога, што је он, одједном, у исти мах, осетио, да не само што се не може не казати, него чак није могућно ни тај тренутак, макар и за неко време, одаљити. Није још знао зашто није могућно; он је само осетио то, и то мучно осећање своје немоћи пред неизбежним, готово га притисло. Да већ не би више размишљао, и да се не би мучио, он брзо отвори врата, и с прага погледа на Соњу. Она сеђаше налакћена на столић и рукама покривши лице, али кад угледа Раскољникова, устаде хитро и пође му на сусрет, као да га очекивала.

— Шта би са мном било да не беше вас! проговори ода, брзо, сусревши се с њиме насред собе.

Очевидно она је само и желела, да то што пре каже му. Зато је и чекала.

Раскољников приђе столу, и седне на столицу са она тек што је устала. Она стојаше на два корака испред ња, истоветно као и синоћ.

— Шта, Соња? упита он и намах осети да му глас дрхти. — Јер ето сва ствар опирала се о „друштвени положај и с њиме у вези навике“. Јесте ли ви то мало пре разумели?

(Наставиће се.)

## БЕЛЕШКЕ

**Тајна полиција.** — Често се код нас у последње доба у јавности говорило о увођењу и код нас *тајне полиције*. Већина од тих органа нису били на чисто са појмом тајне полиције и отуда је испало и њихово негативно мишљење: да је код нас не треба ни уводити.

Међутим наши органи јавнога мњења бркали су шта је, и какве има тајне полиције? Познато је свима, који су мало боље проучавали историјски развитак друштвенога живота код других народа, да је тајне полиције било вазда од како је и државнога живота. Само, тајне полиције има двојаке: *политичке* и *криминалне*. Ова друга, врста — криминална тајна полиција — као што рекосмо постоји од онда, од како је се друштво организовало у заједницу што се зове држава. Међутим, то није случај и са политичком тајном полицијом — која се јавља редовно, кад год наступе нередовне прилике у земљи, и када сама државна власт не могући свугде стићи, прибегава тајној полицији, која поред свих добрих страна има и врло рђавих мана, међу којима је на првом месту та: што је политичка.

Први реформатор, или управо творац тајне полиције био је *маркиз d'Argenson*, први шеф тајне полиције под Лујем XIV. како се онда звао *lieutenant général de la police*. Он је у том

шест месeci 1697—1718 године, докле међутим има исто-  
се то десет година да је тајна полиција званично постојала као  
Госп. полиција још од 1667. године у Француској.  
мало почеће да се око допирало је свугде. па и у најскриве-  
»Тајна полиција« како је његова строгост била прешла у по-  
»Безали и како је његова строгост била прешла у по-  
који пуцањак се хвалом помиње и његова правдољубивост.  
га ни овог XV., такође се осећала потреба за тајном по-  
продужи: es, који је 1762 год. постављен за шефа париске  
Ако м. уздигао је тајну полицију на највиши степен, али у  
онда изложио је презирању, јер никад дотле свет није  
је тајну полицију као у то доба. Он — Sartines  
је тада једном делу становништва, да други шпи-  
Пошто је много расипао и огромно се обогатио по-  
а Луј XVI, пошто је дошао на престо 1774 године за  
ра мрнарнице, за које је место опет до крајности неспо-  
но. А на његово место за шефа полиције би постављен  
Дола веома благ и праведан човек, коме се има захвалити  
ско љубави казних завода париских; и који се за све време  
да изворе злочина и очајање сиротиње пре да ублажи  
казни. На захтев царице Марије Терезије, Леноар је на-  
интересантно дело: „Détail sur quelques établissements  
la ville de Paris“ (Париз, 1780 г.); а када је за време ве-  
револуције морао Француску напустити, ступио је у руску  
службу али се 1802 године врати опет у Француску, где је  
1807 год. у крајњој сиротињи завршио своје последње дане.  
Његов последник постао је 1784 године Lecrosne, који је, и  
млад човек, стекао лепа гласа приликом сензационог про-  
несрећнога Calas-а, али је у толико мање разумевао по-  
лицију.

За време директоријума обнови се понова тајна полиција  
је револуција била уништила. А нарочито је она стекла  
ности, када 1799 год. Fouché (Фуше) постаде министар по-  
лиције. Али после чувеног 18 бримера она стаде бивати опас-  
ном и задавала је не мале бриге првом консулу Наполеону  
Бонапарту, тако, да је овај био принуђен основати тајну кон-  
тра полицију — contrepolice — која је пазила на Фушеову  
полицију. У децембру 1802 год., пошто је Фуше смењен, по-  
прешла под министарство правде, а тајна полиција  
по други задатак, којом је тада управљао Savary.  
трећом превлашћу, прешла је тајна полиција и у  
цајну полицију тим се ширила све даље, докле је у Италији  
ђен, уведена још у почетку револуције. Најстрожија  
том кој на полиција у некадањој Вестфалској Краљевини.  
које повраћеног мира и ње је нестајало, али је ипак доцније  
услед демагошких интрига у по неким земљама понова заве-  
нена. Једино Енглеска од свих осталих држава није никад имала  
политичку тајну полицију.

За време ресторације тајна полиција опет је била захва-  
тила дубока корена у Француској а нарочито за време режима  
Villele-овог министарства, као што се то може ценити по делу  
које је наведено на основу званичних аката: „Livre noir de  
M. M. Delavau et Franchet, ou répertoire alphabétique de la  
police politique“ (4. св. Париз, 1829.).

Далеко бисмо отишли, а није нам ни намера да опсежно  
говоримо о тајној полицији. Овде смо хтели извести једну исто-  
торијску белешку о развиту и првом почетку тајне политичке  
полиције. У једном од идућих бројева вратићемо се понова на  
ову тему, јер она је сама по себи и сувише тајна, па би с њоме  
требало упознати и шире кругове, који ће нема сумње бити  
за то, да се политичка од криминалне тајне полиције и код нас  
— ако се мисли увести — одвоји. За сад оволико. Л.

## ПОТЕРА

Пешу Ђукића, тежака из Црног Врха, среза нишавског,  
окр. пиротског оптужила је Управа Државних Монопола туж-  
бом Кр. М. Бр. 5133 ове год. због кријумчарења ствари. Па  
како је Пеша још у 1898 год. отумарао незнано куда и није  
се могао до сада пронаћи, да се по његовој кривици узме на  
одговор, начелство окр. пиротског актом Бр. 8729 моли све  
власти да имеованог Пешу живо потраже у своје домаћају,  
да нађеног њему стражарно спроведу, у противном да одго-  
воре о непроналаску. Пеша је 30 година, омален, у прсима

широк, у лицу бео, уста умерених, бркова малих — плавих, нос  
правилаан, очију плавих, обрва црних, косе смеђе, без особених  
знакова. УБр. 25.985.

Сима Достиа, бив. хајдук из Глоговца, среза деспотовач-  
ког окривљен за извршено разбојништво над Сретенем Јова-  
новићем из Лешја у ср. парафинском, сазнав за тражење по-  
бегло 24 пр. м. незнано куд. Сими је 30 година, висок је, та-  
нак, уопште плав, лица бледа, брија се, бркова плавих, пове-  
ликих, танких. Од одела имао је на себи уске чакшире у виду  
панталона, колоран са гајтанима, на глави астраганску шубару  
а на ногама куповне грађене опанке и дуге шумадишке чарапе.  
Начелник среза деспотовачког депешом Бр. 10908 моли све  
полицијске власти да Достиа у кругу своје живо потраже и  
са нађеним надлежно поступе. УБр. 26149.

Варалице, 25 овог месеца, у 11 часова пре подне, дошао  
је један младић, од 22—23 године, средњег стаса, уопште смеђ,  
имао је на глави грао шешир мекан са црном пантљиком, ма-  
лих смеђих бркова, пун, у оделу немачком грао боје, и тражио  
стан код Катиче жене Младена Илића, калдрмије у „Скард-  
ској“ улици бр. 31, па кад је видео стан и чуо цену отишао  
је са обећањем: да ће се поново вратити и стан узети. У 6  
сати по подне истога дана, дошао је у исти стан други мла-  
дић, стаса повисоког, уопште црномањаст, црних бркова средње  
величине, сувоњав, стар 23—24 године и рекао Катичи, да га  
је његов друг, који је јутрос гледао стан, упутио у цељи да  
преноћи и с тога се са овом погоди за једну ноћ, за 0-50 дин.  
и по утврђеној цени отишао је, а у 8 часова исте вечери до-  
шао и преноћио. Изјутра 26 ов. м. кад је устао, оставио је  
свој стари капут, црн и сако и шешир црни мекани, а обукао  
цео пар одела половног другог кирајнице Катичиног Жике  
Маторчевића, једне ципеле, шешир и ципни сат, па умакао.  
Одело је црно сако, шешир црни мекани, а сат сребрн.

После његовог бегства долазио је опет онај први и тра-  
жио га, па кад је видео, да је отишао и он је отишао. У  
овоме времену није била још крађа примећена, а од тога тога  
доба нема ни овог погођеног кирајнице. Кварт дорћолски актом  
Бр. 13982 моли а Управа града Београда актом Бр. 26204 на-  
ређује потеру за овим варалицама и позивају свакога ко би  
имао шта да каже о њима.

## ОБЗНАНА

На дан 26 окт. т. г. на савском пристаништу у Шанцу из-  
бацила је река Сава један непознат леш оваквог изгледа: леш  
је мушког пола, дечко од својих 15 година, дугачак 135 с. м.  
У води је морао бити од пре две недеље дана, зато је изло-  
жен трулежу, тако, да се не могу распознати никакви спољни  
знаци, сем што су му зуби десни доста јако напред изнети,  
тако да су се они у животу морали увек видети. Коса на  
глави тамна је и подугачка.

Од одела има на себи: једну белу кошуљу од сурог се-  
љачког платна, прелук тамно плав, чакшире — панталоне —  
убране око појаса, боје сиве, а на коленима продрте. На но-  
гама нема ништа од обуће. Ово је одело све скројено по форми  
и облику какво носе Сремци око Саве, те према томе биће да  
је ово леш неког дечка из Срема.

На основу § 61 крив. пост. начелство окр. подринског ово  
објављује ради знања сродника овог непознатог леша, с тим,  
да је над лешом извршена лекарска секција, којом је конста-  
товано, да смрт није дошла услед наеилних повреда већ услед  
утопљења у воду.

Леш је сахрањен у шабачком гробљу, а одело с леша на-  
лази се у музеју овог начелства. —

Из канцеларије начелства округа подринског, 31 октобра  
1900 № 17.7766 Шабац.

## ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Решења на задатке из броја 41. нисмо могли донети у овом бро-  
ју, јер и при завршетку листа стиглоше многи одговори од општ. ни-  
сара. У идућем броју донећемо их.